

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою *КНТЕУ*

(пост. п. *16* від *14.08.2021* 01. 2021 р.)

Ректор

А.А. Мазаракі

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ/ METHODOLOGY AND ORGANIZATION OF SOCIOLOGICAL RESEARCH

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	054 Соціологія	/	Sociology
спеціалізація	Соціологія економічної діяльності		Sociology of Economic Activity

Київ 2021

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: **Н.Б. Шуст**, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та політології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології «29» жовтня 2020 р., протокол №8

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету міжнародної торгівлі та права «19» листопада 2020 р., протокол №4

Рецензенти: **М.П. Кухта**, доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та політології

М.М. Миколайчук, директор, ТОВ «Рекламна компанія «Спрінт Медіа»

**МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ/
METHODOLOGY AND ORGANIZATION OF
SOCIOLOGICAL RESEARCH
РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	054 Соціологія	/	Sociology
спеціалізація	Соціологія економічної діяльності		Sociology of Economic Activity

І. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/ кредитів	Лекції	Практичні (семінарські) заняття / МК	Самостій на робота студентів	
Тема 1. Історія становлення соціологічних досліджень.	48	6	6	36	ВОК, СТС, ЕК, Д, ТЗ, О, Е
Тема 2. Сутність конкретно-соціологічних досліджень.	32	4	4	24	ВОК, КП, СТС, ЕК, ТЗ, Е
Тема 3. Організаційні та етичні питання соціологічного дослідження.	10	2	2	6	КП, СТС, ЕК, ТЗ, Е
Тема 4. Загальні методологічні аспекти проведення соціологічних досліджень.	10	2	2	6	КП, СТС, Е, ЕК
Тема 5. Методичне забезпечення соціологічного дослідження.	10	2	2	6	КП, СТС, Е, ЕК
Тема 6. Логіка організації соціологічного дослідження.	50	8	8	34	КП, СТС, ТЗ, ЕК, О, Д, Е
Тема 7. Програма соціологічного дослідження.	10	2	2	6	КП, СТС, ЕК, Е
Тема 8. Вибірковий метод в соціології.	10	2	2	6	О, ТЗ, СТС, ЕК, Е, КП, ТЗ, Д
Разом:	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль - екзамен					

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/ кредитів	Лекції	Практичні (семінарські) заняття / МК	Самостійна робота студентів	
Тема 9. Вимірювання соціальних характеристик в процесі проведення соціологічного дослідження. Аналіз соціологічних досліджень.	38	4	4	30	О, ТЗ, Д, СТС, ЕК, КП
Тема 10. Анкета як найбільш розповсюджений інструмент вимірювання в соціології.	12	2	2	8	КТ, СТС, ЕК, О, ТЗ
Тема 11. Шкала вимірювання.	12	2	2	8	О, ТЗ
Тема 12 Кількісні та якісні методи збору даних. Опитування в соціології.	12	2	2	8	О, Д
Тема 13. Інтерв'ю в соціології: сутність та типологія.	12	2	2	8	О, ТЗ
Тема 14. Метод соціометрії.	12	2	2	8	О, ТЗ, КП, СТС
Тема 15. Аналіз документів як метод збору соціологічних даних.	12	2	2	8	О, ТЗ
Тема 16. Сутність якісних методів збору соціологічних даних. Традиційний аналіз документів.	12	2	2	8	О, ТЗ

Тема 17. Соціальний експеримент. Валідність та надійність експерименту.	12	2	2	8	О, ТЗ
Тема 18. Спостереження.	12	2	2	8	О, ТЗ
Тема 19. Метод фокус-груп.	12	2	2	8	О, ТЗ
Тема 20. Тестові процедури в соціології.	10	2	2	6	О, ТЗ
Тема 21. Особливості проведення соціологічних досліджень в різних галузях суспільного життя.	12	2	2	8	О, ТЗ, Е, ККР
Разом:	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль – екзамен					
Курсова робота				30	

Форми контролю:

Д – дискусія
 О – опитування
 ТЗ – творче завдання
 Е – есе
 ВОК – ведення опорного конспекту
 СТС – складання термінологічного словника
 ЕК – експрес-контроль
 КП – конспект першоджерел
 ККР – комплексна контрольна робота

II. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час студента, год.
<p>Знати: історію виникнення, становлення та розвитку соціологічних досліджень; основні етапи розвитку соціологічних досліджень.</p> <p>Вміти: виділити загальні та відмінні риси соціального обстеження та соціологічного дослідження; визначити причини появи соціологічних досліджень та специфіку методології в соціології.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 1. Історія становлення і розвитку соціологічних досліджень</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція №1</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальне обстеження як перша форма прикладного дослідження в соціальних науках. 2. Поява соціологічних досліджень і основні напрями їх розвитку. 3. Поняття методології і методів соціологічного дослідження. 4. Специфіка методології в соціології. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1, 2, 3. Додатковий: 5, 6, 7. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	6
	<p style="text-align: center;">Семінар №1</p> <p style="text-align: center;">План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення наукового та світоглядного компонентів в структурі соціологічного знання. 2. Чому для розуміння соціологічної доктрини потрібно знати творчу біографію науковця-соціолога? 3. Значення метафори в понятійному апараті соціологічної теорії. 4. Критична функція і прагнення змінити світ в соціологічній науці. 	2
	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та складання конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 	8

3. Ознайомитись з основними етапами розвитку соціологічних досліджень.
4. Виділити загальні та відмінні риси соціального дослідження та соціологічного дослідження.
5. Питання до експрес-контролю:
 - соціальне дослідження;
 - доктрина;
 - соціологічне дослідження.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3.

Додатковий: 5, 6, 7.

Інтернет-ресурси: 43-50.

Семінар№2
План семінару

Із застосуванням інтерактивних методів навчання(метод case-study) на тему «Соціологічні школи щодо методології соціологічних досліджень»

1. Макросоціологія та мікросоціологія.
2. Соціологічні теорії:
 - структурний функціоналізм (Т.Парсонс, Р.Мертон);
 - емпірична соціологія (Е.Чалдуїк, Р.Парк, У.Томас, Е.Берджес);
 - теорія соціальної дії (М.Вебер);
 - теорія соціального конфлікту (К.Маркс, Р.Дарендорф);
 - теорія соціальних систем (Т.Адорно);
 - символічний інтеракціонізм (Г.Блумер, Д.Мід, А.Роуз);
 - інтегральна система соціології (П. Сорокін);
 - феноменологічна соціологія (А.Шюц, П.Беркер, Т. Лукман);
 - етнометодологія (Г.Гарфінкель, Д.Дуглас);
 - теорія соціального обміну (Д.Хоманс, П.Блау);
 - неофункціоналізм (Д.Александр, Ю.Хабермас, Н.Луман);
 - теорія структурації (Е.Гідденс);
 - структуралістичні теорії (К.Леві-Стросс, М.Фуко, Ж. Лакан, Р.Барт, У.Еко);
 - соціологічні теорії технократизму (Л.Уайт, Д.Белл, Т.Веблен, А.Тоффлер);

	<p>- постмодернізм(Е.Гідденс, П'єр Бурд'є, Жан-Клод Пассерон).</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та складення конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 3. Підготуватись до семінарського заняття із застосуванням інтерактивних методів (метод case-study) з питання соціологічної школи щодо методології соціологічних досліджень. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1, 2, 3, 4. Додатковий: 5, 6, 7. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар.№3 План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які завдання ставилися в соціальних обстеженнях і чому масові опитування розвивалися окремо від академічної соціології? 2. У чому причини популярності передвиборних соціологічних опитувань в США в 1920-х і 1930-х рр.? 3. Чому методологічні правила називають «кодексом наукової чесності»? 4. Співвідношення наукової і громадської ролі соціолога? 5. Чому методологічна правильність може вважатися критерієм істинності наукового висновку? <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвати види досліджень, які можна віднести до соціологічних. 2. Навести не менше двох прикладів таких помилок повсякденного дослідження, як необґрунтоване узагальнення, нелогічність міркувань та селективне спостереження. 3. Підготувати есе: <ul style="list-style-type: none"> - Поява та основні спрямування емпіричних досліджень у ХІХ ст. - Становлення емпіричної соціології в США. 	<p style="text-align: center;">18</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">10</p>
--	---	---

<p>місце соціологічних досліджень в структурі соціологічного знання; провести різницю між соціальним дослідженням та соціологічним; окреслити особливості проведення різних типів соціологічного дослідження; поєднати соціологічні дослідження та економіку</p>	<p style="text-align: center;">Семінар№1 План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність соціологічних досліджень та їх місце в структурі соціологічного знання. 2. Співвідношення теоретичного та емпіричного в соціологічному дослідженні 3. Моделі наукового пізнання в соціології. 4. Види соціологічних досліджень в залежності від мети, об'єму, глибини аналізу, масштабам проведення, характеру проведення. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та складення конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 3. Підготувати есе: <ul style="list-style-type: none"> - Теоретичне дослідження. - Емпіричне дослідження. - Фундаментальне дослідження. - Повторне і порівняльне дослідження. - Прикладне дослідження. - <i>Необхідність практичного використання знань у соціології.</i> - <i>Значення соціологічних досліджень у праці молодого спеціаліста.</i> - <i>Конфліктна ситуація на виробництві та шляхи її дослідження.</i> 4. Питання до експрес-контролю: <ul style="list-style-type: none"> - соціологічне опитування; - соціальний факт; - статистичний факт; - метод; - методологія. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1,2. Додатковий: 5, 6. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар№2 План семінару</p> <p><i>Круглий стіл на тему: «Сучасний стан розвитку соціологічних досліджень в Україні»:</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">12</p> <p style="text-align: center;">2</p>
--	--	---

Підготовка питань за вибором:

1. Помилки буденного спостереження та їх вплив на сприйняття навколишньої реальності.
2. Стереотипи у сприйнятті соціології.
3. Специфіка наукового пізнання.
4. Складові елементи наукової теорії.
5. За яких умов можна стверджувати про каузальний зв'язок між двома поняттями: наукового пізнання та наукової теорії?
6. Як співвідносяться між собою індуктивні та дедуктивні дослідження? Наведіть приклад індуктивного дослідження.
7. Яка специфіка застосування оперативного дослідження?
8. Охарактеризуйте дослідження case-study.
9. У чому полягає різниця між трендовим та панельним дослідженнями?
10. Які існують соціологічні дослідження за глибиною аналізу соціальної проблеми?

Загальне обговорення питань:

1. Навести конкретні приклади основних джерел знань у повсякденному житті і в науці:
 - знання, які отримані експериментально;
 - знання, що ґрунтуються на висновках;
 - знання, що ґрунтуються на вірі та традиціях.
2. Навести конкретні приклади можливих типових помилок в повсякденних дослідженнях, а саме:
 - неакуратне спостереження;
 - необґрунтоване узагальнення;
 - селективне спостереження;
 - "підробка" інформації;
 - нелогічність міркувань;
 - вплив «Еґо» в осмисленні даних;
 - передчасне закінчення дослідження;
 - містифікація.

<p>Вміти: визначити</p> <p>соціологічні дослідження економічних процесів;</p> <p>виявити основні етичні проблеми, які могли виникнути в процесі проведення дослідження та запропонувати можливі шляхи їх вирішення.</p>	<p style="text-align: center;">План семінару <i>у формі інтерактивного заняття «дискусії»</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етичні правила соціологічного дослідження. 2. Соціологічні дослідження: користь, методологічна реалізація та витрати. 3. Обговорення прикладів неетичних досліджень. 4. Соціологічні дослідження і політика. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та складання конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 3. Підготувати презентацію: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Можливості професії соціолога.</i> 4. Підготувати есе: <ul style="list-style-type: none"> - Основні етичні правила поведінки соціологів під час проведення виборчих кампаній. - <i>Маніфест публічної соціології.</i> - <i>Мораль як соціальний феномен.</i> - <i>Зміна уявлень про мораль.</i> 5. Питання до експрес-контролю: <ul style="list-style-type: none"> - кодекс; - етика; - мораль. 6. Ознайомитись з «Етичним кодексом» соціолога. 7. <i>На основі аналізу реальних соціологічних досліджень (за матеріалами публікацій) виявити основні етичні проблеми, які могли виникнути в процесі проведення дослідження та запропонувати можливі шляхи їх вирішення.</i> 8. <i>Запропонувати виділити основні етичні правила, яких повинні дотримуватись студенти під час проведення самостійних досліджень для курсових та дипломних робіт (підготувати есе).</i> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1- 4. Додатковий: 30,41,42. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">10</p>
---	---	--

<p>Знати: методологію соціології як основу пізнання соціальної реальності.</p> <p>Вміти: визначити предмет та категорії соціології в соціологічному дослідженні; класифікувати та визначати методологічні проблеми соціологічних досліджень, тенденції розвитку соціологічного пізнання.</p>	<p><u>Тема 4. Загальні методологічні аспекти проведення соціологічних досліджень</u></p> <p>Лекція План лекції</p> <p>1. Методологія соціології як основа пізнання соціальної реальності. 2. Предмет і категорії соціології в соціологічному дослідженні. 3. Методологічні проблеми соціологічних досліджень і тенденції розвитку соціологічного знання.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8,9,42. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p>Семінар План семінару <i>у формі інтерактивного заняття «метод проектів»</i></p> <p>1. Яке значення терміна «методологія» характеризує методологію соціології; методологію конкретного соціологічного дослідження? 2. Як рівні методології пов'язані зі структурою соціологічного дослідження? 3. Як взаємопов'язані методологія соціологічного дослідження та загальний розвиток соціологічного знання? 4. В чому суть змінних та незмінних понять предметної сфери соціології? 5. Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</p> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> Опрацювати рекомендовані джерела. Формування словника соціологічних термінів. Теорії середнього рівня (Роберт Мертон). Підготувати есе: <ul style="list-style-type: none"> Аналіз проблем теоретичного пізнання. Аналіз філософської бази соціологічного пізнання. 	<p>2</p> <p>2</p> <p>6</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Аналіз проблем емпіричного дослідження. - Методологічний аналіз процедур, технік, інструментів організації досліджень в цілому. - Практичний та міждисциплінарний контекст соціологічного дослідження. - <i>Соціологія в економічній діяльності.</i> - <i>Соціологія економіки.</i> - <i>Соціологічні дослідження економічних процесів.</i> <p>5. Питання до експрес-контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - предмет; - категорія; - аналіз. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8,9,42. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	10
<p>Знати: сутність та історія становлення соціологічного методу; методичні елементи соціологічного дослідження.</p> <p>Вміти: визначити методіку соціологічного дослідження та його надійність.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 5. Методичне забезпечення соціологічного дослідження</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <p>1. Соціологічний метод: сутність і історія становлення. 2. Методичні елементи соціологічного дослідження. 3. Методика соціологічного дослідження і надійність соціологічного дослідження.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-11,20. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар</p> <p style="text-align: center;">План семінару</p> <p>1. Відмінності між методикою дослідження та методологією? 2. Види соціологічних методів. 3. Техніка соціологічного дослідження. Наведіть приклади. 4. Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</p>	2

	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та складання конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 3. Підготувати есе: <ul style="list-style-type: none"> - Метод в соціології (Е.Дюркгайм). - Методологія реальних та ідеальних типів в соціології (М.Вебер). - «Розуміюча соціологія» щодо аналізу процесу соціального взаєморозуміння (Ч.Кулі, В.Дільтей). 4. Питання до експрес-контролю: <ul style="list-style-type: none"> - метод; - техніка; - методика; - процедура; - інструментарій. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-11,20. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">10</p>
<p>Знати: логіку організації соціологічного дослідження; основні етапи проведення соціологічного дослідження; фінансово-правові аспекти проведення дослідження.</p> <p>Вміти: виділити об'єкт,</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 6. Логіка організації соціологічного дослідження.</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Лекція №1.Організація соціологічного дослідження в онтогенезі</u></p> <p style="text-align: center;"><u>План лекції</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття логіки соціологічного дослідження. 2.Основні етапи проведення соціологічного дослідження. 3. Проект дослідження. Обов'язкова інформація в проекті дослідження. 4.Організаційне направлення при проведенні соціологічного дослідження. 5.Фінансово-правові аспекти проведення соціологічного дослідження. <p style="text-align: center;"><u>Лекція №2. Формулювання проблеми дослідження</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Лекція</u></p> <p style="text-align: center;"><u>План лекції</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вибір теми і проблеми дослідження. 2. Оцінка здійсненності дослідження. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>

предмет, мету, завдання організації соціологічного дослідження.	3. Огляд літератури. 4. Цілі дослідження. Одиниці аналізу.	
	<u>Лекція №3. Концептуалізація і операціоналізація</u> План лекції 1. Виявлення понять (концепцій). 2. Операціональне визначення понять. 3. Приклади концептуалізації і операціоналізації.	2
	<u>Лекція №4. Висунення робочих гіпотез</u> План лекції 1. Поняття та види гіпотез. 2. Вимоги щодо робочих гіпотез.	2
	Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-10,18. Інтернет-ресурси: 43-50.	
	Семінар №1 План семінару 1. Що розуміється під логікою соціологічного дослідження? 2. Загальна схема проведення соціологічного дослідження. 3. Умови, логіка побудови та специфіка організації прикладних досліджень. 4. Основні організаційні напрями в розробці соціологічного дослідження. 5. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i>	2
Завдання для самостійної роботи 1. Опрацювання та складання конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 3. Навести приклади розвідувальних, описових та пояснюючих досліджень. 4. Виділити об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження з метою вивчення екологічних дисонансів. 5. Виділити методи дослідження з метою застосування вивчення спортивної участі студентської молоді.	10	

6. *Скласти проект дослідження (тема за вибором).*
7. Питання до експрес-контролю:
 - логіка соціологічного дослідження;
 - фінансово-правові аспекти дослідження.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 8-10,18.

Інтернет-ресурси: 43-50.

Семінар№2

План семінару

1. Ідентифікація проблеми дослідження
2. Вибір теми та проблеми дослідження.
3. Оцінка здійсності дослідження. *Що треба урахувати, щоб правильно оцінити здійсність дослідження?*
4. Огляд літератури.
5. Визначення мети дослідження
6. Одиниці аналізу.
7. *Виконання практичних завдань по формулюванню проблем досліджень, мети та одиниці аналізу за пропонуваними темами досліджень.*
8. *Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.*

2

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювання та складення конспекту першоджерел.
2. Формування словника соціологічних термінів.
3. *Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.*
4. *Виділити основні моменти, які необхідно урахувати для оцінки здійсності дослідження рівня алкоголізації студентської молоді м. Києва.*
5. *Визначте одиниці аналізу для наступних досліджень: 1) особливостей споживання алкогольних напоїв міським і сільським населенням, 2) особливостей ведення сімейного бюджету міським і сільським населенням, 3) специфіки ставлення до уряду в газетах, розповсюджуваних у міській і сільській місцевостях.*
6. *Описати проблемну ситуацію в дослідженні подружніх ролей.*

8

	<p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-10,18. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар №3 План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи відносин між змінними. 2. Залежна, незалежна та контрольна змінні в гіпотезі дослідження 3. Упорядкування концепцій та системний аналіз проблеми. 4. Операціональні визначення 5. Вимірювання. 6. Операціональні визначення та мета дослідження. 7. Виконання практичних завдань по операціоналізації запропонованих понять. 8. Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виявити основні поняття та змінні в дослідженнях, результати яких були опубліковані в наукових періодичних виданнях. 2. Знайти залежні, незалежні та контрольні змінні в дослідженнях, результати яких були опубліковані в наукових періодичних виданнях. 3. Виявити основні поняття та змінні в дослідженні, яке планується провести в межах курсової роботи. 4. Надати операціональне визначення (тобто проінтерпретувати) таких понять: довіра, стиль життя, конфлікт. 5. Провести операціоналізацію наступних понять: соціально- психологічна адаптованість працівника, соціальна напруга, політична орієнтація. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-10,18. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар №4 План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати визначення поняттю гіпотеза та виокремити види гіпотез. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">8</p> <p style="text-align: center;">2</p>
--	--	--

	<p>2. Окреслити вимоги щодо робочих гіпотез. 3. Виконання практичних завдань по висуненню гіпотез за пропонованими темами досліджень.</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснити функції гіпотез. 2. Навести приклади гіпотез-підстав та гіпотез-наслідків. 3. Чим основні гіпотези відрізняються від неосновних? 4. Первинні та вторинні гіпотези – яка послідовність їх висунення та зв'язок? 5. Навести приклад описової та пояснювальної гіпотез. 6. Методологічні положення при висуненні гіпотез. 7. Вимоги до гіпотез, що підлягають емпіричній перевірці. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-10,18. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p>8</p> <p>50</p>
<p>Знати: сутність, структура, загальні вимоги та призначення програми в соціологічному дослідженні.</p> <p>Вміти: Підготувати робочий план соціологічного дослідження.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 7. Програма соціологічного дослідження</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, структура, загальні вимоги та призначення програми в соціологічному дослідженні. 2. Методологічний розділ програми соціологічного дослідження. 3. Процедурний розділ програми соціологічного дослідження. 4. Робочий план соціологічного дослідження. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 19-21. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар</p> <p style="text-align: center;"><i>Інтерактивне заняття – робота в малих групах</i></p> <p style="text-align: center;">План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення програми у проведенні соціологічного дослідження. 	<p>2</p> <p>2</p>

	<p>2. Опишіть структуру та короткий зміст програми соціологічного дослідження.</p> <p>3. Чим характеризується проблемна ситуація?</p> <p>4. Чим відрізняється об'єкт від предмета дослідження?</p> <p>5. Яким вимогам повинні відповідати мета та завдання дослідження?</p> <p>6. Розкрийте структуру та елементи робочого плану дослідження.</p> <p>7. Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та складання конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 3. Питання до експрес-контролю: <ul style="list-style-type: none"> - проблемна ситуація; - інтерпретація понять; - операціоналізація понять; - репрезентативність. 4. Підготувати есе: <ul style="list-style-type: none"> - Функції програми соціологічного дослідження. - Стратегічний план дослідження. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 19-21. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p>6</p> <p>10</p>
<p style="text-align: center;">Знати: генеральну і вибірку сукупність в соціологічному дослідженні; особливості співвідношення; методи відбору</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 8. Вибірковий метод в соціології</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генеральна і вибірка сукупність в соціологічному дослідженні: особливості співвідношення. 2. Методи відбору вибіркової сукупності. 3. Основні типи вибірок. 4. Систематичні та випадкові помилки вибірки. 	<p>2</p>

<p>вибіркової сукупності; основні типи вибірок.</p> <p>Вміти: розрізняти методи вибірок, виокреслювати систематичні та випадкові помилки вибірки.</p>	<p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-13,25. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <p>1.Визначіть необхідність вибірки. 2.Визначіть основні методи відбору вибіркової сукупності. 3.Охарактеризуйте основні типи вибірок. 4.<i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i></p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <p>1. Опрацювання та складання конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 3. Питання до експрес-контролю: - вибірка; - випадкова вибірка. 4. Підготувати есе: - Одиниці аналізу. - Генеральна сукупність. - Вибіркова сукупність.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-13, 25. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">10</p>
<p>Знати: сутність, значення поняття вимірювання соціальних характеристик; принципи побудови шкал.</p>	<p><u>Тема 9. Вимірювання соціальних характеристик в процесі проведення соціологічного дослідження.</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Лекція№ 1. Поняття вимірювання.</u></p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <p>1.Поняття, сутність і значення вимірювання соціальних характеристик. 2.Поняття шкали в соціології. Принципи побудови шкал. 3.Рівні вимірювання і шкали: - номінальна шкала; - порядкова шкала; - інтервальна шкала; - метрична шкала.</p>	<p style="text-align: center;">2</p>

<p>Вміти: конструювати шкали; створити вимірвальні інструменти за заданою темою.</p>	<p>4.Конструювання шкали.</p> <p><u>Лекція2. Поняття надійності вимірювання. Способи перевірки процедури шкали на надійність.</u></p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складові достовірності результатів дослідження. Надійність інструмента вимірювання. Систематична та випадкова помилки вимірювання. 2. Валідність (обґрунтованість) вимірювання та технічні прийоми її підвищення. 3. Способи перевірки шкали на стійкість. 4. Явні помилки шкали. 5. Приклади надійного і валідного вимірювання. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8,15-18. Інтернет-ресурси: 42-50.</p> <p>Семінар№1 План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття вимірювання, його особливості в соціології. 2. Рівні вимірювання. Типи шкал та можливості їх математичної обробки. 3. Прості та складені індикатори. 4. <i>Створення вимірюваних інструментів за заданою темою.</i> 5. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та складання конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 3. Питання до експрес-контролю: <ul style="list-style-type: none"> - номінальна шкала; - порядкова шкала; - інтервальна шкала; - метрична шкала. 4. Навести по два приклади на кожен з рівнів вимірювання. 	<p>2</p> <p>2</p> <p>15</p>
--	---	-----------------------------

5. *Вимірити політичну спрямованість особистості, використовуючи всі типи шкал.*
6. *Навести по два приклади простих та складних індикаторів.*
7. *Виділити основні індикатори для визначення міри стурбованості людини певною соціальною проблемою.*

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 8, 15-18.

Інтернет-ресурси: 42-50.

Семінар №2

План семінару

1. Випадкова та систематична похибки вимірювання.
2. Як уникнути похибок вимірювання?
3. Відношення між валідністю та надійністю.
4. Валідність (обґрунтованість) вимірювання та технічні прийоми її підвищення.
5. Способи перевірки шкали на стійкість.
6. Явні помилки шкали.
7. *Виконання практичних завдань по запропонованим анкетам: виявлення різних типів шкал, виявлення явних помилок в шкалах.*
8. *Розробка шкал, які доцільно використовувати під час проведення курсового дослідження за обраною темою.*
9. *Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.*

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювання та складання конспекту першоджерел.
2. Складання термінологічного словника.
3. Питання до експрес-контролю:
 - валідність;
 - вимірювання;
 - шкала.
4. Які складові входять в поняття надійності інструменту вимірювання?
5. Виявити на що впливають похибки вимірювання. Виділити основні засоби уникнення випадкової та систематичної похибок вимірювання.

2

15

	<p>6. Навести не менше трьох прикладів надійного вимірювання</p> <p>7. Навести не менше двох прикладів невалідного вимірювання. Чи може валідне вимірювання бути нестійким?</p> <p>8. <i>Яка процедура використання методу суддів для перевірки обґрунтованості вимірювання?</i></p> <p>9. <i>Які існують способи перевірки шкали на стійкість?</i></p> <p>10. <i>Від чого залежать точність і правильність вимірювання?</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8,15-18. Інтернет-ресурси: 42-50.</p>	38
<p>Знати: вимоги до формулювання питань; верстку анкети; пілотаж анкети.</p> <p>Вміти: підготувати анкету; розробити декілька запитань, використовуючи різні типи шкал щодо спрямування на вивчення економіки України</p>	<p><u>Тема 10. Анкета як найбільш розповсюджений інструмент вимірювання в соціології</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи питань. 2. Вимоги до формулювання питань і пропонувані варіанти відповідей. 3. Структура анкети і основні принципи її побудови. Верстка анкети. 4. Пілотаж анкети. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8,13-18. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості підготовки анкети. 2. Аналіз запропонованих анкет на типи шкал та форми запитань. 3. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i> 	2

	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання та складання конспекту першоджерел. 2. Складання термінологічного словника. 3. Питання до експрес-контролю: <ul style="list-style-type: none"> – анкета; – структура анкети; – верстка анкети. 4. Наведіть приклади закритих, відкритих та напівзакритих питань. 5. Наведіть приклади прямих та непрямих питань. 6. Наведіть приклади питань – уловлювачів. 7. Зробіть звернення для респондентів, які братимуть участь в опитуванні, що присвячено вивченню рівня алкоголізації молоді. 8. Дотримуючись всіх вимог до формату анкети, розробіть декілька запитань, використовуючи різні типи шкал, що спрямовані на вивчення процесу шлюбного відбору студентської молоді, обрання місця працевлаштування, ставлення до безпритульних тощо. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8,13-18. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	10
<p>Знати: соціологічні індекси; індекси для номінальних даних; класифікацію шкал.</p> <p>Вміти: розробити, привести приклад обробки та аналізу даних</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 11. Складні шкали</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологічні індекси. Індекси для номінальних даних ("логічний квадрат") 2. Метод парних порівнянь. 3. Шкала соціальної дистанції (шкала Богардуса). 4. Шкала Лайкерта. 5. Психосемантичні методи (проектні методика) в соціології: <ol style="list-style-type: none"> a. Семантичний диференціал (проектна методика). b. Шкала Степела. 6. Шкала Л.Гуттмана. 7. Шкала Л.Терстоуна. <p>Список рекомендованих джерел:</p>	2

<p>за методикою різних шкал; використовувати певну шкалу під час проведення курсового дослідження за обраною темою</p>	<p>Основний: 1-4. Додатковий: 8,11-18. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар <u>інтерактивний</u> План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення складених мір. 2. Найбільш поширені складні процедури вимірювання: <ul style="list-style-type: none"> • Шкала Лайкерта; • Шкала соціальних дистанцій Богардуса; • Шкала рівних інтервалів Терстоуна; • Шкала Л.Гуттмана. 3. Особливості використання психосемантичних методів: <ul style="list-style-type: none"> • Семантичний диференціал (проектна методика); • Шкала Степела. 4. Поясніть, які складні шкали доцільно використовувати під час проведення курсового дослідження за обраною темою. 5. Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які проблеми повинен вирішити дослідник при конструюванні соціологічних індексів? 2. Яка процедура побудови логічного квадрата? 3. Чим обумовлюється застосування методу парних порівнянь? 4. У чому полягає сутність шкали соціальної дистанції Е. Богардуса? 5. У чому полягає алгоритм побудови шкали Лайкерта? 6. Що таке синестезія? 7. Що вимірює метод семантичного диференціала? 8. Які дихотомічні пари запропонував Ч. Осгуд? 9. Як обчислюється показник дистанції між двома поняттями в семантичному диференціалі? 10. Чим шкала Степела відрізняється від семантичного диференціала? В чому полягає її переваги та недоліки? 11. Який алгоритм побудови шкали Гутмана? 12. На чому заснована шкала Терстона? 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">8</p>
--	--	---

	<p>13. Як відзначається ступінь узгодженості суддівських рішень та "ціна" кожного судження на шкалі Терстоуна?</p> <p>14. Розробити й привести приклад обробки й аналізу даних шкали Лайкерта для вивчення ставлення до алкоголю.</p> <p>15. Розробити й привести приклад обробки й аналізу даних шкали Богардуса для вивчення ставлення до наркоманів.</p> <p>16. Розробити й привести приклад обробки й аналізу даних семантичного диференціала для вивчення споживчих переваг щодо молочного, чорного й білого шоколадів, а також ступінь схожості їхніх образів у свідомості покупців.</p> <p>17. Розробити шкалу Тернстоуна для вивчення ставлення до відпочинку на курортах Туреччини, Іспанії, Єгипту.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8,11-18. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	12
<p>Знати: сутність та зміст кількісних та якісних методів збору даних</p> <p>Вміти: охарактеризувати основні види та процедуру опитування; провести опитування.</p>	<p><u>Тема 12. Кількісні та якісні методи збору даних.</u></p> <p><u>Опитування в соціології</u></p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та зміст кількісних методів збору даних. 2. Сутність та зміст якісних методів збору даних. 3. Основних види опитувань. 4. Загальні правила опитування. 5. Порівняльний аналіз методів опитування. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-10,29-31. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність анкетного опитування та його специфіка. 	2

	<p>2. Поштове та експертне опитування. 3. Інтернетопитування. 4. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i></p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняти випадки застосування кількісних та якісних методів. 2. Що таке опитування, які межі його застосування? 3. Які основні типи опитувань? 4. Що таке анкетування, переваги і недоліки. 5. Охарактеризуйте основні види анкетування. 6. Які переваги і недоліки інтерв'ю? 7. Які існують основні види інтерв'ю і їх особливості? 8. Які вимоги висуваються до інтерв'юера? 9. Яка технологія проведення інтерв'ю? 10. В чому переваги та недоліки анкетування? 11. В яких випадках варто застосовувати поштове опитування? 12. В яких випадках варто застосовувати телефонне опитування? 13. Що необхідно врахувати для проведення телефонного опитування? 14. У чому суть методу експертних оцінок і які можливості його використання? 15. Охарактеризуйте процедуру основних різновидів методу експертних оцінок. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8-10,29-31. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	8
<p>Знати: сутність, типологію та недоліки інтерв'ю; загальні правила інтерв'ювання.</p>	<p>Тема 13. Інтерв'ю в соціології: сутність та типологія</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтерв'ю і „природне” спілкування. Сутнісні достоїнства і недоліки методу. 2. Типи інтерв'ю. 3. Вимоги до інтерв'юера. Координація і контроль інтерв'ю. Інструктаж. 	12
		2

<p>Вміти: розробити інструментарій інтерв'ю; запропонувати можливі дії інтерв'юєра під час проведення інтерв'ю; розробити детальний інструктаж для інтерв'юєрів.</p>	<p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 10,19-21. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теми, які підходять для інтерв'ю. 2. Роль інтерв'юєра. 3. Загальні правила інтерв'ювання. 4. Координація і контроль інтерв'ю. 5. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробити інструментарій інтерв'ю на тему дошлюбних сексуальних відносин. 2. За якими критеріями необхідно обирати інтерв'юєрів при проведенні інтерв'ю за цією темою? 3. <i>Розробіть детальний інструктаж для цих інтерв'юєрів.</i> 4. <i>Запропонуйте можливі дії інтерв'юєра під час проведення телефонного опитування з балакучим респондентом.</i> 5. <i>Які, на Ваш погляд, найбільш оптимальні методи контролю якості проведених інтерв'ю?</i> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 10,19-21. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: right;">2</p> <p style="text-align: right;">8</p> <p style="text-align: right;">12</p>
<p>Знати: теорію соціометрії Дж.Морено; основи</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 14. Метод соціометрії</u> Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія соціометрії Дж. Морено. 2. Основи соціометричного методу. 3. Соціометричні індекси. 4. Соціограми. 	<p style="text-align: right;">2</p>

<p>соціометричного методу.</p> <p>Вміти: відрізнити соціометричне опитування від інших видів соціологічних досліджень; розраховувати соціометричні індекси.</p>	<p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 24-28. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке соціометричний метод? 2. Які основні поняття соціометричного методу? 3. З яких фаз складається соціометричне опитування? 4. <i>Розробити запитання для проведення соціометричного опитування в різних групах.</i> 5. <i>Розробити соціометричні опитування навчальних груп та представити отримані результати.</i> 6. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати рекомендовані джерела. 2. Формування словника соціологічних термінів. 3. В чому полягає сутність теорії соціометрії Морено? 4. Які тези лежать в основі соціометричного методу? 5. Чим соціометричне опитування відрізняється від інших видів соціологічних досліджень? 6. Яким вимогам повинен відповідати соціометричний критерій? 7. Що таке соціоматриця, як вона будується? 8. Які види соціограм існують? 9. Що таке соціометричні індекси та як вони розраховуються? <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 24-28. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">8</p> <p style="text-align: center;">12</p>
<p>Вміти: проаналізувати походження та умови</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 15. Аналіз документів як метод збору соціологічних даних</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття документу в соціології. Види документів. 	<p style="text-align: center;">2</p>

<p>створення документу;</p> <p>навести ілюстрацію контент-аналізу; вміти використовувати спостереження як метод соціологічного дослідження.</p>	<p>2. Класичний метод аналізу документів та контент-аналіз.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 12-15,29-31. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості використання документу в соціології. 2. Сутність контент – аналізу. 3. Сила і слабкість контент-аналізу. 4. <i>«Образ жінки в сучасних художніх фільмах» : пояснити категорії аналізу, одиниці аналізу, одиниці підрахунку.</i> 5. <i>«Образ чоловіка в сучасних художніх фільмах» : пояснити категорії аналізу, одиниці аналізу, одиниці підрахунку.</i> 6. Спостереження: поняття, типи, механізм проведення. 7. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В чому переваги та недоліки аналізу документів як наукового методу збору даних? 2. <i>Проаналізуйте походження та умови створення документу (за Вашим вибором).</i> 3. <i>Чому фотографія вважається в соціології документом?</i> 4. Які знання можна отримати через аналіз документів? 5. <i>Запропонуйте теми досліджень, в яких одиницями аналізу є документи.</i> 6. <i>Навести ілюстрацію контент-аналізу.</i> 7. <i>Виділіть категорії аналізу, одиниці аналізу, одиниці підрахунку для проведення контент аналізу в дослідженні на тему «Сюжети сучасної телевізійної реклами».</i> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 12-15,29-31. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">8</p> <p style="text-align: center;">12</p>
---	--	---

<p>Знати: сутність, методологія, призначення, специфіка якісних методів збору соціологічних даних</p> <p>Вміти: розробити загальну стратегію якісного дослідження; здійснювати якісні методи збору соціологічних даних.</p>	<p><u>Тема 16. Сутність якісних методів збору соціологічних даних. Традиційний аналіз документів.</u></p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методологія якісного дослідження. 2. Призначення і специфіка якісних досліджень. Практика якісних досліджень в Україні і за кордоном. 3. Сутність традиційного аналізу документів. 4. Історичний або компаративний аналіз. 5. Дискурс як мовна одиниця. Поняття дискурс-аналізу. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8,17,18,20. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні конструкти і поняття якісної соціології. 2. Вибір об'єкта якісного дослідження. 3. Логіка аналізу. 4. Практикум по розробці загальної стратегії якісного дослідження. 5. Логіка традиційного аналізу документів. 6. Аналіз статистики. 7. Поняття дискурсу в соціології. Основи дискурс-аналізу. 8. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які методи збору можна віднести до якісних? 2. В чому специфіка методології якісних методів дослідження? 3. Виділіть основні умови використання якісних методів дослідження. 4. Кейс-стаді як приклад якісного дослідження. Методи, що використовуються в кейс-стаді. 	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>
---	---	----------------------------

	<p>5. В чому міститься логіка традиційного аналізу документів?</p> <p>6. Проведіть традиційний аналіз документу за власним вибором (лист, фотографія, автобіографія).</p> <p>7. Проведіть аналіз статистики щодо стану та динаміки злочинності в Києві, Київській області (або будь-якій іншій області України). Також можна проаналізувати статистику щодо шлюбів та розлучень тощо.</p> <p>8. Що таке дискурс та які його основні характеристики?</p> <p>9. Проаналізуйте сучасний дискурс політичних партій України (можна використовувати друковані або телевізійні матеріали).</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 8,17,18,20. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	12
<p>Знати: логіку розробки, валідність, надійність соціального експерименту.</p> <p>Вміти: розробити технологію класичного соціального експерименту</p>	<p><u>Тема 17. Соціальний експеримент. Валідність та надійність експерименту</u></p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Логіка розробки експерименту. Організація експерименту. 2. Відбір учасників експерименту. 3. Експеримент з двома та трьома контрольними групами. Квазі-експерименти. 4. Внутрішня валідність експерименту. 5. Зовнішня валідність і узагальнення причинно-наслідкових висновків. 6. Репрезентативність вибірки, умов і процедур. 7. Реакція на самодослідження як загроза зовнішньої валідності. Ефект "плацебо". <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 21-26. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p>Семінар План семінару</p>	2

	<p>1. Класичний експеримент. 2. Учасники експерименту. 3. Фактори, що загрожують внутрішній валідності. 4. Особливості зовнішньої валідності і узагальнення причинно-наслідкових висновків. 5. Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <p>1. Розробіть технологію класичного експерименту для вивчення впливу нових методів викладання соціології на навчальну успішність студентів. 2. Як треба організувати експеримент для нейтралізації ефекту «плацебо»? 3. Як треба формувати експериментальну та контрольну групу у випадку застосування «точкового» методу? 4. Як можна нейтралізувати фактори, що загрожують внутрішній валідності експерименту? 5. Як можна нейтралізувати фактори, що загрожують зовнішній валідності експерименту?</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 21-26. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: right;">2</p> <p style="text-align: right;">8</p> <p style="text-align: right;">12</p>
<p style="text-align: center;">Знати: технологію проведення спостережень.</p> <p style="text-align: center;">Вміти: провести, проаналізувати та описати отримані данні спостережень.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 18. Спостереження</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <p>1. Технологія проведення спостережень. 2. Аналіз даних спостережень. 3. Сила і слабкість спостережень. 4. Включене спостереження й етнографічний метод.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 19,28,35. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p>	<p style="text-align: right;">2</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність спостереження. 2. Види спостереження. 3. Створення інструментарію для спостережень. 4. Способи кодування інформації. 5. Історичні витоки включеного спостереження. 6. Планування включеного спостереження. 7. Вхідження в ситуацію спостереження. Ролі спостерігача. 8. Процес аналізу та опису результатів. 9. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні види спостереження, виділіть їх загальні та відмінні риси. 2. <i>Складіть програму дослідження та інструментарій для вивчення методом спостереження рівня зацікавленості студентів економічного університету лекцією з курсу «Соціологія».</i> 3. <i>Складіть кодувальну інструкцію для зробленого Вами інструментарію. Які ролі спостерігача можуть бути застосовані у даному випадку?</i> 4. <i>Проведіть спостереження, проаналізуйте та опишіть отримані дані.</i> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 19,28,35. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: right;">2</p> <p style="text-align: right;">8</p> <p style="text-align: right;">12</p>
<p>Знати: поняття, історію виникнення, техніку проведення методу фокус- груп;</p> <p>Вміти:</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 19. Метод фокус-груп</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття групового інтерв'ю. Історія виникнення методу фокус–груп. 2. Техніка проведення фокус–груп. 3. Учасники фокус–груп та їх підбір. 4. Модератор та його функції. 5. Фіксування даних під час проведення фокус–групи. Основні прийоми розшифрування записів та написання звітів. <p>Список рекомендованих джерел:</p>	<p style="text-align: right;">2</p>

<p>фіксувати данні під час проведення фокус–групи; використовувати основні прийоми розшифровки записів та написання звітів;</p> <p>скласти програму дослідження, спрямовану на вивчення методом фокус груп уявлень студентів.</p>	<p>Основний: 1-4. Додатковий: 19-24. Інтернет-ресурси: 43-50.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Застосування методу фокус – груп в соціології. 2. Технологія організації та проведення фокус – груп. 3. Роль модератора у фокус – групах. 4. Фіксація даних та їх аналіз. 5. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В яких випадках варто застосовувати метод фокус – груп. 2. <i>Складіть програму дослідження, спрямовану на вивчення методом фокус груп уявлень студентів щодо бажаної моделі мобільного телефону.</i> 3. <i>Проведіть фокус – групу за зробленим інструментарієм. Яку роль Вам як модератору доводилось виконувати.</i> 4. <i>Проаналізуйте зафіксовані дані проведеної Вами фокус – групи.</i> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 19-24. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: right;">2</p> <p style="text-align: right;">8</p> <p style="text-align: right;">12</p>
<p>Знати: тестові процедури в соціології</p> <p>Вміти: застосовувати тестово проєктивні процедури для</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 20. Тестові процедури в соціології</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття психологічного тесту. 2. Обґрунтування надійності тесту. 3. Проєктивні техніки та їх особливість. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 5-7,42. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: right;">2</p>

<p>вивчення соціальних установок.</p>	<p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття тесту в соціології. 2. Семантичний диференціал. 3. Вимірювання ціннісних орієнтацій. 4. Вимірювання соціальних установок. 5. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування.</i> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Застосуйте проєктивні процедури для вивчення соціальних установок (за власним вибором).</i> 2. <i>Застосуйте шкалу М. Рокіча для вимірювання ціннісних орієнтацій. Обробіть та проаналізуйте отримані дані.</i> 3. <i>Застосуйте метод незакінчених речень для вивчення соціальних установок.</i> <p>Список рекомендованих джере: Основний: 1-4. Додатковий: 5-7,42. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">10</p>
<p>Знати: особливості проведення соціологічних досліджень в різних галузях суспільного життя.</p> <p>Вміти: проводити соціологічні дослідження в різних галузях суспільства</p>	<p><u>Тема 21. Особливості проведення соціологічних досліджень в різних галузях суспільного життя</u></p> <p style="text-align: center;">Лекції План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення соціологічних досліджень в сфері економіки. 2. Проведення соціологічних досліджень в політичній сфері, в культурі, освіті. 3. Проведення соціологічних досліджень в маркетингу, при вивченні громадської думки. 4. Проведення соціологічних досліджень в сфері міжнародних відносин, в сфері управління. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 41,42. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	<p style="text-align: center;">2</p>

	<p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, функції, види, методи соціологічних досліджень політичної сфери суспільства. Методи дослідження «На вході», «На виході». Політичний імідж та рейтинг. 2. Зміст, функції, види, методи соціологічних досліджень духовної сфери суспільства. Метод домінантних положень. 3. Соціально-психологічні дослідження форм суспільної свідомості, соціальних відносин суспільства, видів суспільної діяльності. Функції, види, методи соціально-психологічних досліджень. 4. Методологічні засади, суть, зміст, принципи, етапи організації соціологічного забезпечення. Методичні основи соціологічного забезпечення як технології. Суб'єкти та сфери застосування соціологічного забезпечення. 5. Зміст, функції, види, методи соціологічних досліджень економічної сфери суспільства. Маркетингові дослідження. Методи маркетингових досліджень. 6. <i>Виділити проблеми в діяльності КНТЕУ, які потребують конкретно-соціологічного дослідження та провести опитування. За результатами підготувати есе.</i> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття соціологічного дослідження політики, політичних відносин суспільства, політичної діяльності. 2. Поняття соціологічного дослідження духовної сфери суспільства. Соціологія моралі, духовної сфери суспільства. Соціологічні дослідження духовних відносин суспільства. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">8</p>
--	---	---

	<p>3. Поняття соціальної психології як галузі соціологічної науки. Соціально-психологічні явища та процеси суспільства.</p> <p>4. Соціологічне забезпечення як технологія. Суть, зміст, принципи, етапи організації.</p> <p>5. Методологічні засади, суть, зміст, принципи, етапи організації соціологічного забезпечення. Методичні основи соціологічного забезпечення як технології. Суб'єкти та сфери застосування соціологічного забезпечення.</p> <p>6. Поняття соціологічного дослідження економічної сфери суспільства. Дослідження економіки, економічних відносин суспільства, економічної діяльності</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 41,42. Інтернет-ресурси: 43-50.</p>	12
--	--	-----------

** Курсивом визначено інтерактивні завдання з навчальної дисципліни «Методологія організації соціологічного дослідження»*

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ**

Основний

1. Браймен А., Белл Э. Методы социальных исследований. Группы, организации и бизнес/ пер. с англ.Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2012. 776 с.
2. Михайлева Е. Г. Методология и методы социологических исследований: учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. Харьков: Изд-во НУА, 2016. 286 с.
3. Технології прикладних соціологічних досліджень: навч.-метод. посібник / наук. ред. Ю. Саєнко. К.: Ін-т соціології, 2013.124 с.
4. Ноэль-Нойман Э. Массовые опросы: введение в методику демоскопии = UMFragen in der Massengesellschaft Einführung in die Methoden der Demoskopie / пер. с англ. С. Н. Масурова. Прогресс, 1978. 384 с.

Додатковий

5. Паниотто В.И. Качество социологической информации. Київ: Наукова думка, 1986. 295 с.
6. Ленуар Р., Мерлье Д., Пенто Л., Шампань П. Начала практической социологии / Пер. с франц. Москва: Алетейя, 2001.406 с.
7. Страус А. Корбин Д. Основы качественного исследования. Обоснованная теория. Процедуры и техники/ Пер. с англ. Москва: УРСС, 2001. 254 с.
8. Мертон Р., Фиске М., Кендал П. Фокусированное интервью. Пер. с англ. / Под ред. С.А. Белановского. Москва: 1991. 106 с.
9. Гофман И. Представление себя другим в повседневной жизни / [пер. с англ. А. Д. Ковалева]. Москва: SocioLogica, 2001. 306 с.
10. Дворецька Г.В. Соціологія: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2002. 472 с.
11. Економіка підприємства: підручник. / І.М. Бойчик. Київ: Кондор Видавництво, 2016. 378 с.
12. Василенко О.А. Математично-статистичні методи аналізу у прикладних дослідженнях: навчальний посібник. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. 166 с.
13. Паниотто В. І. Статистичний аналіз соціологічних даних. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2009. 270 с.
14. Сальнікова С.А. Математичні методи в соціології./ Тести із соціології. Луцьк: Ключі; Волинська обл. друк. 2012. С. 39–55.
15. Телейко А.Б. Математико-статистичні методи в соціології та психології: Навч. посіб. Київ: МАУП. 2011. 421с.

16. Парфанович І.І. Соціальна діагностика: курс лекцій. Тернопіль: ТДПУ, 2010. 182 с.
17. Кліменко О.М. Соціальна економіка: навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2013. 147 с.
18. Лугінін О.Є, Фомішин С.В. Статистика національної та міжнародної економіки: навч. посіб. Львів: «Новий світ – 2000», 2014. 471 с.
19. Agresti A. Statistical Methods for the Social Sciences. New Jersey: Prentice Hill, 2009. 609 p.
20. Azen R., Walker C. M. Categorical Data Analysis for the Behavioral and Social Sciences. Taylor and Francis Group, 2011. 296 p.
21. Zhang Q. Visual Analytics and Interactive Technologies: Data, Text and Web Mining Applications IGI Global. 2010. 362 p.
22. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 270 с.
23. Циба В.Т. Математичні основи соціологічних досліджень: кваліметричний підхід. Київ: МАУП, 2012. 248 с.
24. Седова Л.Н., Малюкіна А.А. Этика бизнеса: учебное пособие. Ч. 1. Харків: Изд. ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2014. 492 с.
25. Маркетинг у галузях і сферах діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 535 с.
26. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науководослідницької діяльності: підручник. Київ: Знання-Прес, 2012. 307 с.
27. Герасимчук А.А. Соціологія бізнесу: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 276 с.
28. Лукашевич М.П. Соціологія економіки: підручник. Київ: Каравела, 2016. 280 с.
29. Холод О. Соціальні комунікації: тенденції розвитку. Київ.: Вид-во «Білий Тигр», 2018. 370 с.
30. Яремчук С.С. Соціологія масової комунікації: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2015. 247 с.
31. Олтаржевський Д.О. Соціальна реклама: навч. посіб. Київ: Центр вільної преси, 2016. 118 с.
32. Латигіна Н.А. Демократія: реалії versus утопії. Монографія. Київ: КНТЕУ, 2009. 400 с.
33. Бурега В.В. Соціологія управління: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Донецьк: Східний видавничий дім, 2014. 141 с.
34. Огаренко В.М. Соціологія праці: Навчальний посібник. Запоріжжя: Гуманітарний університет ЗІДМ, 2015. 218 с.

- 35.Бралатан В.П. Професійна етика. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 252 с.
- 36.Калашнікова Л.В. Організація діяльності соціологічних служб: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. 216 с.
- 37.Нельга О.В. Соціологія громадської думки. Курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закладів. Київ: Видавництво Шейніної О.В., 2009. 186 с.
- 38.Ніколаєць К.М. Соціальна політика в Україні (у 90-х рр. ХХ ст.)навчальний посібник. Київ: КНТЕУ, 2016. 296 с.
- 39.Мангейм Дж. Б., Рич Р.К.. Политология. Методы исследования. Москва:”Весь мир”, 1997, 544 с.
- 40.Болотіна Є.В. Соціологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Є.В. Болотіна, В.Б. Мішура.Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 128 с.
- 41.Соціологія: підручник / за ред. В.П. Пічі. 4-те вид., випр.Львів: “Магнолія-2006”, 2008. – 292 с.
- 42.Соціологія: терміни, поняття, персоналії: Навч. словник-довідник для студентів / За ред. В.М. Пічі. 2-ге вид., стер. Л.: Новий Світ-2000,2004. 476 с.

Інтернет-ресурси

- 43.Офіційний сайт соціологічної асоціації України - www.sau.kiev.ua.
- 44.Електронна бібліотека Інституту соціології НАН України). Режим доступу: http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php
- 45.Фаховий журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг»). Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/5932>
- 46.Офіційний сайт Українського Інституту соціальних досліджень імені Олександра Яременка. Режим доступу: <http://www.uisr.org.ua/>
- 47.Центр соціальних та маркетингових досліджень SOCIS. Режим доступу: <http://socis.kiev.ua/ua/>
- 48.www.useps.org– офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова.
- 49.Центр Разумкова. Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/>
- 50.База даних соціологічних досліджень. [The European Social Survey \(the ESS\)](http://www.europeansocialsurvey.org/). Режим доступу: <http://www.europeansocialsurvey.org/>

*** Примітка: курсивом зазначені джерела, які наявні в бібліотеці КНТЕУ.*